

UZASADNIENIE

H. O. wniosła o stwierdzenie nabycia spadku po mężu A. O. zmarłym w dniu 6 lipca 2013r. roku w K. , Niemcy i tam też ostatnio stale zamieszkałym. Wnioskodawczyni wskazała , że nie da się ustalić ostatniego miejsca zamieszkania spadkodawcy w Polsce , natomiast jego majątek spadkowy położony jest w miejscowości W. , gmina O. i stanowi go zabudowana domem mieszkalnym nieruchomości oznaczona nr geod. (...) o powierzchni 14 arów , objętej księgą wieczystą Kw. Nr (...) prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Szczytnie IX Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w Piszcu.

Wnioskodawczyni podała ,że spadkodawca , wnioskodawczyni oraz uczestnicy postępowania posiadają dwa obywatelstwa: niemieckie i polskie.

Wskazała, że spadkodawca A. O. nie pozostawił testamentu , a w skład spadku po nim wchodzi wyłącznie w/ w nieruchomości. W dacie śmierci spadkodawca pozostawał w związku małżeńskim z wnioskodawczynią B. O.. Spadkodawca posiadał troje dzieci - synów P. O., D. O. i córkę K. B. (1). Żadne z wymienionych nie złożyło oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku.

Po złożeniu wniosku wnioskodawczyni złożyła do sprawy testament własnoręczny sporządzony wspólnie przez spadkodawcę i wnioskodawczynię w języku niemieckim oraz jego tłumaczenie przez tłumacza przysięgłego języka niemieckiego.

Uczestnicy postępowania P. O. i D. O. nie zajęły stanowiska w sprawie.

Uczestniczka K. B. (1) reprezentowana przez pełnomocnika wniosła o stwierdzenie nieważności testamentu wspólnego małżonków B. i A. O. i stwierdzenie nabycia spadku na podstawie ustawy na rzecz każdego z zainteresowanych w 1/4 części.

Pełnomocnik uczestniczki wskazał, że złożony przez wnioskodawczynię testament jest nieważny z następujących powodów. Spadkodawca posiadał zarówno obywatelstwo niemieckie i polskie . Zgodnie z art. 65 w zw. z art. 2 Ustawy z dnia 4 lutego 2011 roku prawo prywatne międzynarodowe właściwe dla oceny ważności testamentu w niniejszej sprawie jest prawo polskie. Z treści testamentu wynika , że jest to testament wspólny. Zgodnie z art. 942 kodeksu cywilnego testament może zawierać rozrządzenie tylko jednego spadkodawcy. Pełnomocnik uczestniczki wskazał ,że judykatura i przedstawiciele doktryny nie mają wątpliwości co do obowiązywania w prawie polskim zakazu sporządzania testamentów wspólnych na mocy art. 942 kc. Dalej wskazał , że przedmiotowy testament narusza dwie istotne materialnoprawne zasady prawa polskiego : zakaz podstawienia powierniczego (art. 964 kc) oraz zasadę każdoczesnej odwołalności testamentu (k. 943 kc). Art. 964 kc zakazuje podstawienia powierniczego , co oznacza że nie jest możliwe ustanowienie jak w niniejszej sprawie „wyłącznych spadkobierców ostatecznych” Nawet jeżeli inne porządki prawne np. niemiecki przewidują instytucję prawną „spadkobierców ostatecznych” , to jest ona niedopuszczalna w polskim prawie spadkowym. Zgodnie z przepisem art. 943 kc spadkodawca może w każdej chwili odwołać zarówno cały testament jak i jego poszczególne postanowienia” . Natomiast w treści przedstawionego testamentu znajduje się zapis stanowiący , iż jego postanowienia mogą być „wyłącznie wspólnie zmieniane , usuwane lub odwołane” . Pełnomocnik uczestniczki wskazał , że nawet jeżeli byłoby możliwe wykazanie zachowania formy testamentu na podstawie art. 66 Ustawy z dnia 4 lutego 2011 roku prawo prywatne międzynarodowe w zw. z art. 1 Konwencji haskiej z dnia 5 października 1961 roku dotyczącej kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych , to nie jest równoznaczne ze spełnieniem materialnoprawnych przesłanek ważności testamentu , bowiem te ocenianie są w myśl art. 65 w zw. z art. 2 ust. 1 Ustawy z dnia 4 lutego 2011 roku prawo prywatne międzynarodowe na podstawie prawa polskiego .

Sąd ustalił, co następuje:

Spadkodawca A. O. zmarł w dniu 6 lipca 2013 roku w K. w Republice Federalnej Niemiec , gdzie przed śmiercią zamieszkiwał. A. O. posiadał obywatelstwo polskie i niemieckie.

W chwili śmierci A. O. pozostawał w związku małżeńskim z H. O..

Spadkodawca pozostawił troje dzieci:

- syna P. O.,
- syna D. O.
- córkę K. B. (1)

Nikt spadku nie odrzucał, nie zrzekał się dziedziczenia, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

Cały majątek spadkowy A. O. położony jest na terytorium Polski i stanowi go nieruchomość położona w miejscowości W. gm. O. stanowiąca działkę gruntu o nr geod. (...), o powierzchni 0,1400 ha, dl której Sąd Rejonowy w Szczytnie IX Zamiejscowy Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w Piszcu prowadzi księgę wieczystą Kw. Nr (...).

Spadkodawca A. O. wspólnie nie wnioskodawczynią H. O. napisali testament własnoręczny w języku niemieckim. Testament ten sporządzony został w dniu 15 lipca 2011 roku . Na podstawie wskazanego testamentu małżonkowie A. O. i H. O. ustanowili siebie nawzajem jedynymi i wyłącznymi pełnymi spadkobiercami. Wskazali , że strona żyjąca dłużej nie będzie w żaden sposób ograniczona ani obciążona. Może ona w każdy sposób dowolnie dysponować majątkiem należącym do obu stron. W przypadku śmierci strony żyjącej dłużej lub w przypadku śmierci jednoczesnej ustanowili niniejszym jako wyłącznych spadkobierców ostatecznych swoje dzieci: P., K. i D., w częściach równych podzielone na trzy części.

W testamencie wskazali, że wszystkie ujęte rozporządzenia są wzajemnie zależne. Mogą być tylko wspólnie zmieniane lub usuwane przez odwołanie. Po śmierci jednej ze stron strona żyjąca dłużej będzie uprawniona bez naruszenia swojego prawa do wyłącznego dziedziczenia do dowolnej zmiany testamentu. Jeżeli którekolwiek z dzieci zażąda w razie śmierci pierwszego z rodziców od rodzica żyjącego dłużej wbrew tej woli otrzymania zachowku , wówczas każde rozporządzenie zawarte w testamencie wydane na jego korzyść będzie nieważne. Dane dziecko będzie łącznie ze swoimi zstępnymi również w przypadku śmierci rodzica żyjącego dłużej uprawnione do otrzymania zachowku . Małżonkowie dzieci nie mają prawa do otrzymania majątku.

Orzeczeniem z dnia 6 stycznia 2014r. wydanym przez Sąd Rejonowy Republiki Federalnej Niemiec w K. w sprawie stwierdzenia nabycia spadku po A. O. , Sąd orzekł , że jedyną spadkobierczynią po A. O. jest H. O. .

(dowód: odpis z Kw. Nr (...) k. 4-5, odpis aktu zgonu spadkodawcy z tłumaczeniem k. 6; odpis aktu małżeństwa K. B. (2) z tłumaczeniem k. 6; odpis aktu urodzenia D. O. k. 6, kopia rodzinnej książeczki stanu cywilnego k. 6, tłumaczenie testamentu k. 19, kopia testamentu k. 17-18, orzeczenie w języku niemieckim wraz z tłumaczeniem orzeczenia oraz protokołu z otwarcia rozporządzenia na wypadek śmierci przez tłumacza przysięgłego języka niemieckiego k. 50-54)

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z przepisem art. 1108§ 1 kpc do jurysdykcji krajowej należą sprawy spadkowe, jeżeli spadkodawca w chwili śmierci był obywatelem polskim lub miał miejsce zamieszkania bądź miejsce zwykłego pobytu w Rzeczypospolitej Polskiej. Zgodnie z paragrafem 2 art. 1108 kpc do jurysdykcji krajowej należą również sprawy spadkowe, jeżeli majątek spadkowy albo jego znaczna część znajduje się w Rzeczypospolitej Polskiej.

Na gruncie niniejszej sprawy bezsporne było, że spadkodawca posiadał dwa obywatelstwa oraz , iż cały majątek spadkowy po zmarłym spadkodawcy znajduje się na terytorium Polski . W tym stanie rzecz właściwym do wydania postanowienia o stwierdzenie nabycia spadku po A. O. był tutejszy Sąd.

W toku postępowania wnioskodawczyni poinformowała Sąd , że spadkodawca pozostawił testament . Złożyła do sprawy oryginał testamentu wraz z jego tłumaczeniem przez tłumacza przysięgłego języka niemieckiego i wniosła o zwrot oryginału testamentu .

Mając na uwadze , że testament został sporządzony poza granicami Polski podlegał on zbadaniu przez Sąd w celu ustalenia, czy zostały spełnione warunki dla jego ważności. Zgodnie z art. 66 Ustawy z dnia z dnia 4 lutego 2011 r. prawo prywatne międzynarodowe, dla oceny ważności testamentu w Polsce w zakresie jego formy zastosowanie znajduje Konwencja z Hagi z dnia 5 października 1961 roku (Dz. U. z 1969 r., Nr 34, poz. 284) dotycząca kolizji praw w przedmiocie formy rozporządzeń testamentowych. Zgodnie z art. 1 w/w Konwencji rozporządzenie testamentowe jest ważne pod względem formy, jeżeli jest ona zgodna z prawem wewnętrznym:

- a) miejsca, w którym spadkodawca dokonał rozporządzenia,
- b) obowiązującym w państwie, którego obywatelem był spadkodawca bądź w chwili dokonywania rozporządzenia, bądź w chwili śmierci,
- c) miejsca, w którym spadkodawca miał miejsce zamieszkania bądź w chwili dokonywania rozporządzenia, bądź w chwili śmierci,
- d) miejsca, w którym spadkodawca miał miejsce zwykłego pobytu bądź w chwili dokonywania rozporządzenia, bądź w chwili śmierci,
- e) w odniesieniu do nieruchomości – miejsca ich położenia nieruchomości.

Mając na uwadze fakt, że zmarły A. O. posiadał dwa obywatelstwa i cały majątek spadkowy po nim położony jest w Polsce Sąd ocenił czy sporządzony przez spadkodawcę testament jest zgodny z przepisami prawa polskiego.

Sąd uznał , że złożony testament własnoręczny z dnia 15 lipca 2011 roku jest nieważny, albowiem zgodnie z przepisem art. 942 kpc testament może zawierać rozrządzenia tylko jednego spadkodawcy. Naruszenie normy art. 942 kc prowadzi do bezwzględnej nieważności testamentu wspólnego. W niniejszej sprawie natomiast spadkodawca A. O. i wnioskodawczyni H. O. sporządzili wspólny testament ustanawiając siebie nawzajem wyłącznymi spadkobiercami. Nadto w treści testamentu wskazali , iż ujęte w testamencie rozporządzenia są wzajemnie zależne i mogą być tylko wspólnie zmieniane lub usuwane przez odwołanie . Wskazali , iż w przypadku śmierci strony żyjącej dłużej lub w przypadku jednoczesnej śmierci swoimi wyłącznymi spadkobiercami ostatecznymi ustanawiają dzieci - uczestników postępowania.

Z uwagi na treść testamentu szczegółowo przedstawioną powyżej wskazać należy ponadto, iż złożony testament narusza warunki ważności testamentu wskazane w art. 943 kc i 964 kc i w tym zakresie Sąd w pełni podzielił stanowisko i wywody pełnomocnika uczestniczki K. B. (1) zawarte w odpowiedzi na wniosek (k. 38-43).

Z uwagi na powyższe, mimo złożonego przez wnioskodawczynię dokumentu - orzeczenia o stwierdzeniu nabycia spadku wydanego przez Sąd Republiki Federalnej Niemiec , Sąd stwierdził nabycie spadku po zmarłym A. O. na podstawie prawa polskiego – Ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 roku kodeks cywilny .

W myśl przepisu art. 931 § 1 kc w pierwszej kolejności powołane są z ustawy do spadku dzieci spadkodawcy oraz jego małżonek; dziedziczą oni w częściach równych. Jednakże część przypadająca małżonkowi nie może być mniejsza niż jedna czwarta całości spadku. Jak wynika z zapewnienia spadkowego odebranego przez Sąd od wnioskodawczyni, spadkodawca A. O. w chwili śmierci pozostawał w związku małżeńskim z wnioskodawczynią H. O.. Spadkodawca pozostawił troje dzieci : P. O., D. R. O. i K. B. (1). Innych dzieci, w tym pozamałżeńskich, przysposobionych, bądź takich które zmarły, spadkodawca nie miał. Nikt spadku nie odrzucił, nie zrzekał się dziedziczenia, ani nie został uznany za niegodnego dziedziczenia.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanego przepisu, Sąd postanowił jak w punkcie I postanowienia.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w oparciu o art. 520 § 1 kpc, zgodnie z którym każdy uczestnik ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

ZARZĄDZENIE

- odnotować;

- odpis uzasadnienia wraz z odpisem postanowienia doręczyć pełnomocnikowi wnioskodawczyni;

- za 14 dni lub z apelacją;

Pisz, dnia 14.07.2014r.